

ZAKON O SLATKOVODNOM RIBARSTVU (»Narodne novine«, br. 106/01)*

J. Suić

Sažetak

Općim odredbama zakona obuhvaćene su temeljne definicije i vokabular pojmova koji se nalaze u tekstu zakona, definirana je podjela ribolovnih voda, definirani su poslovi koje će obavljati ustanove registrirane za obavljanje poslova iz područja slatkovodnog ribarstva i ekologije kopnenih voda, kao i podjela ribolova. U II. glavi propisani su uvjeti za obavljanje gospodarskog ribolova. U III. glavi, koja se odnosi na rekreacijsko–športski ribolov, propisani su uvjeti za obavljanje rekreacijsko–športskog ribolova (ribolovni ispiti, ribolovne dozvole, ribolovno pravo, gospodarska osnova, godišnji plan i ribočuvarska služba), kao i javne ovlasti povjerene Hrvatskom športskoribolovnom savezu. U IV. glavi propisani su uvjeti za obavljanje djelatnosti akvakulture (povlastica za akvakulturu). Glavom V. regulirana je zaštita riba (selektivni ribolov, poribljavanje ribolovnih voda, lovostaj, najmanje veličine, ribolovni alati, naknade šteta). U VI. glavi određeni su omjeri raspodjele sredstava prikupljenih na temelju naknade za gospodarski ribolov i naknade za rekreacijsko–športski ribolov. U VII. glavi reguliran je sustav prikupljanja podataka o gospodarskom ribolovu, rekreacijsko–športskom ribolovu i akvakulturi. U VIII. glavi određeno je da upravni nadzor nad provedbom ovoga zakona i propisa donesenih na temelju njega obavlja Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, a inspeksijske poslove po tom zakonu i propisima donesenima na temelju njega obavljaju Državni inspektorat i ovlaštene službene osobe Ministarstva unutarnjih poslova. Posebnim odredbama u IX. glavi regulirano je obavljanje ribolova i akvakulture stranih pravnih i fizičkih osoba. U X. glavi propisani su iznosi novčanih kazni, kao i kaznene mjere za prekršaje počinjene povredom odredbi ovoga zakona, odnosno utvrđena je kaznena politika primjerena počinjenim prekršajima. Prijelaznim i završnim odredbama u XI. glavi određeni su rokovi do kada ministar mora donijeti provedbene propise na

Josip Suić, prof. biol., Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Uprava ribarstva, Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, tel. 01/634-62-56, fax. 01/634-62-57, e-mail: josip.suic@mps.hr

* Referat održan na III. nacionalnom znanstveno–stručnom savjetovanju, Bizovac 20.–21. lipnja 2002.

temelju ovlaštenja iz ovoga zakona, kao i rokovi do kada vrijede gospodarske osnove, rješenja i ugovori o dodjeli voda. Također su utvrđeni rokovi dokad pravne i fizičke osobe moraju ishoditi povlasticu za gospodarski ribolov i povlasticu za akvakulturu, te do kada se moraju položiti ispiti za ribara, ribiča i ribočuvara.

Ključne riječi: *zakon, slatkovodno ribarstvo, Hrvatska*

GLAVE:

1. OPĆE ODREDBE
2. GOSPODARSKI RIBOLOV
3. REKREACIJSKO-ŠPORTSKI RIBOLOV
4. AKVAKULTURA
5. ZAŠTITA RIBA
6. NAKNADA ZA RIBOLOV
7. PODACI O RIBOLOVU I AKVAKULTURI
8. UPRAVNI I INSPEKCIJSKI NADZOR
9. POSEBNE ODREDBE
10. KAZNENE ODREDBE
11. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

I. OPĆE ODREDBE

Članci od 1. do 9.

Slatkovodno ribarstvo u smislu Zakona o slatkovodnom ribarstvu jest gospodarenje ribama slatkih voda, a obuhvaća *ribolov* (gospodarski i rekreacijsko-športski), *akvakulturu*, *zaštitu riba* i *ekologiju kopnenih voda*.

Ribe u slatkim vodama dijelovi su prirode važni za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu i mogu se (osim u posebno zaštićenim dijelovima prirode u smislu posebnog zakona) loviti ili uzgajati pod uvjetima utvrđenima ovim zakonom i propisima donesenima na temelju njega.

Sve slatke vode jesu ribolovne vode, osim onih u posebno zaštićenim dijelovima prirode u smislu posebnog zakona, ribnjacima, akumulacijama, jezerima i/ili tekućim vodama iz kojih se zahvaća voda za piće ili za koje su na temelju posebnog zakona donesene odluke o zaštiti izvorišta i koje su rezervirane za javnu vodoopskrbu, a dijele se na stajaćice i tekućice.

Stajaćice su prirodna i umjetna jezera, bare i stari riječni rukavi koji nemaju vezu s tekućom vodom.

Tekućice su sve ostale ribolovne vode.

Ribolovne vode dijele se na *ribolovna područja*, a ribolovna područja na *ribolovne zone*.

Granice ribolovnih područja i ribolovnih zona utvrđuje ministar uz prethodno pribavljeno mišljenje tijela državne uprave ovlaštenog za vode i tijela državne uprave ovlaštenog za zaštitu okoliša i prostornog uređenja i tijela državne uprave ovlaštenog za obrt, malo i srednje poduzetništvo, a za granične vode uz mišljenje MUP-a.

O površini ribolovnih područja i ribolovnih zona, o granicama ribolovnih područja i ribolovnih zona, o količini i o vrstama riba te o ovlaštenicima ribolovnoga prava na ribolovnim područjima i ribolovnim zonama u Ministarstvu vodi se upisnik ribolovnih područja i ribolovnih zona.

Poslove u području slatkovodnog ribarstva obavljaju ustanove koje su registrirane za stručna i znanstvena istraživanja iz područja slatkovodnog ribarstva i/ili ekologije kopnenih voda. Narečene ustanove obavljaju osobito ove poslove:

1. izrađuju gospodarske osnove,
2. izrađuju revizije gospodarskih osnova,
3. izrađuju stručne studije i procjene stanja ribljeg fonda, te predlažu mjere za zaštitu riba i unapređivanje ribolova (monitoriranje),
4. raščlanjuju podatke o akvakulturi te predlažu mjere za unapređivanje akvakulture,
5. obavljaju kemijska istraživanja vode u ribnjacima i u ribolovnim vodama,
6. obavljaju istraživanja na području primarne organske produkcije (bakterioplanktona, fitoplanktona i vodenog bilja) za potrebe ribarstva,
7. obavljaju istraživanja na području sekundarne organske produkcije (zooplanktona i faune dna) za potrebe ribarstva,
8. obavljaju istraživanja utjecaja unošenja ribljih vrsta u ribolovne vode (introdukcija i reintrodukcija),
9. obavljaju istraživanja uzgoja autohtonih i alohtonih vrsta riba.

Ribolov se dijeli na *gospodarski* i *rekreacijsko-športski*.

Gospodarski ribolov smije se obavljati samo u riječnom toku Dunava u granicama RH i u riječnom toku Save od državne granice s Republikom BiH do državne granice sa SRJ, a rekreacijsko-športski ribolov smije se obavljati na svim ribolovnim vodama.

II. GOSPODARSKI RIBOLOV

Članci od 9. do 17.

Gospodarski ribolov smiju obavljati fizičke i pravne osobe:

- ako imaju povlasticu za gospodarski ribolov (koju u obliku rješenja izdaje Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva)

- ako su stručno osposobljeni za gospodarski ribolov ili imaju djelatnike stručno osposobljene za gospodarski ribolov (fizička osoba)
- ako su registrirani za obavljanje gospodarskog ribolova i imaju radnike stručno osposobljene za obavljanje gospodarskog ribolova (pravna osoba)
- ako imaju propisane ribolovne alate i opremu za gospodarski ribolov.

Povlastica za gospodarski ribolov mora sadržavati:

1. tvrtku za pravne osobe ili tvrtku obrtnika kojem se izdaje povlastica za gospodarski ribolov;
2. naznaku dijela ribolovnog područja i/ili ribolovne zone u kojoj će obavljati gospodarski ribolov;
3. vrstu i broj ribolovnih alata i opreme kojima će se obavljati gospodarski ribolov;
4. ime ili registarsku oznaku plovila kojim će se obavljati gospodarski ribolov.

Povlastica za gospodarski ribolov prestaje vrijediti prestankom postojanja pravne osobe ili smrću fizičke osobe.

Povlastica za gospodarski ribolov oduzima se rješenjem Ministarstva ako nisu ispunjeni uvjeti sadržani odredbama članka 11. stavka 2.

Ministarstvo vodi upisnik o izdanim povlasticama za gospodarski ribolov.

Povlastica za gospodarski ribolov nije prenosiva.

Osoba koja neposredno obavlja gospodarski ribolov mora biti stručno osposobljena za njegovo obavljanje, a stručna osposobljenost za gospodarski ribolov stječe se nakon položenog ribarskog ispita.

Program ribarskog ispita i uvjete za njegovo polaganje propisuje ministar.

III. REKREACIJSKO–ŠPORTSKI RIBOLOV

Članci od 17. do 46.

Rekreacijsko–športski ribolov na ribolovnim vodama smiju obavljati ribiči koji imaju položen ribički ispit i dozvolu.

Za obavljanje određenih poslova Hrvatskom športsko–ribolovnom savezu daju se javne ovlasti kao npr. za:

1. poslove u vezi s polaganjem ribičkih ispita;
2. raspodjelu dozvola ovlaštenicima ribolovnoga prava;
3. izdavanje odobrenja za natjecanja u rekreacijsko–športskom ribolovu (osim za državna i međunarodna natjecanja);
4. prikupljanje podataka od ovlaštenika ribolovnoga prava o količini i sastavu ulova u rekreacijsko–športskom ribolovu.

Dozvola za rekreacijsko–športski ribolov, koji je potvrdio ovlaštenik ribolovnoga prava, vrijedi samo na onim vodama za koje je ovlaštenik dobio ribolovno pravo.

Ribe ulovljene u obavljanju rekreacijsko–športskog ribolova ne smiju se stavljati u promet (prodavati na tržištu).

Način, vrstu i količinu ribolovnih alata i opreme koju ribič smije rabiti u ribolovu propisuje ministar poljoprivrede i šumarstva.

Ribolovnim područjem ili ribolovnom zonom na kojem se obavlja rekreacijsko–športski ribolov upravlja ovlaštenik ribolovnoga prava.

Ribolovno pravo obuhvaća gospodarenje sukladno *gospodarskoj osnovi* za unapređenje ribolova za ribolovno područje ili ribolovnu zonu za koju je dobiveno ribolovno pravo i sukladno *godišnjem planu* gospodarenja za ribolovno područje ili ribolovnu zonu na kojem je dobiveno ribolovno pravo.

Ribolovno pravo stječe pravna ili fizička osoba na temelju javnog natječaja, a odluku o raspisivanju javnog natječaja za dodjelu ribolovnoga prava donosi ministar poljoprivrede i šumarstva.

Odluku o dodjeli ribolovnoga prava, na prijedlog posebnog povjerenstva, donosi ministar poljoprivrede i šumarstva.

S ovlaštenikom koji je dobio ribolovno pravo ministar zaključuje ugovor na 20 godina, a u tom se ugovoru određuju uvjeti kojih se ovlaštenik dužan pridržavati i mjere koje mora poduzimati radi unapređivanja ribarstva.

Prednost pri dodjeli ribolovnoga prava ima dotadašnji ovlaštenik ribolovnoga prava koji je u proteklom razdoblju gospodario ribolovnim područjem ili zonom sukladno *gospodarskoj osnovi* i *godišnjem planu*.

Ovlaštenik ribolovnog prava ne smije to pravo prenijeti na drugu pravnu ili fizičku osobu, a ministar može ovlašteniku oduzeti ribolovno pravo:

- ako gospodari suprotno *gospodarskoj osnovi* ili *godišnjem planu*
- ako ne provodi mjere predviđene ugovorom
- ako se zbog načina gospodarenja mijenjaju hidrološka, fizikalna, kemijska ili biološka obilježja vode
- ako se mijenja namjena ribolovnog područja ili zone, a nova je namjena gospodarski korisnija.

Gospodarska je osnova stručno–znanstvena studija o načinu gospodarenja ribolovnim područjem ili zonom koja se odnosi na obavljanje rekreacijsko–športskog i gospodarskog ribolova (ako je potonji dopušten na tom području ili zoni).

Gospodarska osnova izrađuje se za ribolovno područje ili zonu vrijedi trajno, a najkasnije do isteka roka od šest godina od dana potvrđivanja mora se izvršiti njezina revizija, kao i u slučaju pomora ribe većeg od trećine ihtiomase procijenjene gospodarskom osnovom.

Godišnji je plan akt potreban za provedbu gospodarske osnove tijekom kalendarske godine.

Radi zaštite ribolovnog područja ili ribolovne zone ovlaštenici ribolovnoga prava obvezni su organizirati ribočuvarsku službu.

Ribočuvarsku službu obavljaju ribočuvari koje imenuje ovlaštenik ribolovnoga prava za ribolovne vode za koje je dobio ribolovno pravo, a ribočuvari u obavljanju svoje dužnosti imaju ovlasti propisane ovim zakonom i propisima donesenim na temelju njega.

Ribočuvari moraju imati položen ribočuvarski ispit, a program za polaganje ispita i način polaganja ispita propisuje ministar poljoprivrede i šumarstva.

Za natjecanja u rekreacijsko-športskom ribolovu ovlaštenik ribolovnoga prava dužan je pribaviti odobrenje od Saveza na temelju godišnjeg kalendara natjecanja, a za međunarodna natjecanja od Ministarstva.

IV. AKVAKULTURA

Članci od 46. do 52.

Akvakulturom se mogu baviti pravne i fizičke osobe ako imaju povlasticu za akvakulturu.

Povlastica za akvakulturu mora sadržavati:

1. tvrtku pravne osobe ili tvrtku obrtnika kojem se daje povlastica za akvakulturu;
2. naznaku ribolovnog područja ili zone na kojoj će se obavljati djelatnost akvakulture;
3. površinu ribnjaka, ograđenoga vodenog prostora ili volumen kaveza koji će se rabiti za akvakulturu
4. vrste riba i/ili drugih vodenih organizama koje će se uzgajati;
5. uvjete zaštite prirode;
6. klasu, urudžbeni broj i datum odluke o davanju koncesije za korištenje vodama za uzgoj riba u gospodarske svrhe, izdane sukladno posebnom zakonu.

Povlastica za akvakulturu prestaje vrijediti prestankom postojanja pravne osobe odnosno obrta i prestankom ugovora o koncesiji za korištenje vodama za uzgoj riba i/ili drugih vodenih organizama u gospodarske svrhe.

Povlastica za akvakulturu oduzima se rješenjem Ministarstva koje je izdalo povlasticu za akvakulturu ako se utvrdi da pravna ili fizička osoba uzgaja vrste riba i/ili drugih vodenih organizama koje nisu upisane u nju ili se ne pridržava propisanih uvjeta zaštite prirode.

Ministarstvo vodi upisnik o izdanim povlasticama za akvakulturu.

Na vodi ili njezinu dijelu na kojem se obavlja djelatnost akvakulture zabranjeno je obavljanje ribolova bez dopuštenja ovlaštenika povlastice za akvakulturu.

Osoba koja neposredno obavlja akvakulturu mora biti stručno osposobljena za obavljanje akvakulture na temelju položenog ispita koji provodi Ministarstvo, a na osnovi programa za polaganje ispita za akvakulturu što ga propisuje ministar.

V. ZAŠTITA RIBA

Članci od 52. do 64.

Odredbama prije navedenih članaka regulirana je zaštita riba, a to se posebice odnosi na:

- obavljanje selektivnog ribolova onih vrsta riba koje ugrožavaju druge vrste
- poribljavanje ribolovnih voda stranim vrstama riba ili njihov uzgoj
- određivanje lovostaja za pojedine vrste riba
- određivanje najmanje veličine pojedinih vrsta riba ispod kojih se ne smije loviti, preradivati niti stavljati u promet
- određivanje broja povlastica za ribolov
- propisivanje konstrukcijsko-tehničkih obilježja, načina uporabe i namjene pojedinih ribolovnih alata i opreme
- naknadu štete ovlašteniku ribolovnoga prava.

VI. NAKNADA ZA RIBOLOV

Članak 64.

Odredbom ovoga članka određeno je da su sredstva uplaćena na ime *naknade za gospodarski ribolov* prihod državnoga proračuna RH.

Sredstva uplaćena na ime *naknade za dozvolu, tj. za obavljanje rekreacijsko-športskog ribolova*, prihod su ovlaštenika ribolovnoga prava, Saveza i državnoga proračuna i određen je omjer kako se raspoređuju (80% ovlašteniku ribolovnoga prava, 10% Savezu i 10% u korist državnoga proračuna, odnosno na poseban račun Ministarstva, a uporabljaju se za financiranje monitoriranja ribljeg fonda, te je određen i način raspoređivanja sredstava od dozvola za ribiče — članove UŠRIDRRH.

Uvodi se obveza da ovlaštenik ribolovnoga prava najmanje 50 % od ostvarenih sredstava na ime naknade za dozvolu mora iskoristiti za poribljavanje.

Ovim je člankom određeno da visinu naknade za obavljanje ribolova utvrđuje ministar poljoprivrede i šumarstva.

VII. PODACI O RIBOLOVU I AKVAKULTURI

Članci 65. i 66.

Odredbama prije navedenih članaka određeno je da pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarski ribolov ili djelatnost akvakulture te fizičke osobe koje obavljaju rekreacijsko–športski ribolov moraju voditi upisnik o ulovu ili djelatnosti akvakulture, odnosno prije navedeni subjekti dužni su dostavljati podatke o ulovu ili djelatnosti akvakulture.

VIII. UPRAVNI I INSPEKCIJSKI NADZOR

Članci 67. i 68.

Upravni nadzor nad provedbom ovoga zakona i propisa donesenih na temelju njega obavlja Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Inspekcijske poslove po ovom zakonu i propisima donesenima na temelju njega obavlja Državni inspektorat.

IX. POSEBNE ODREDBE

Članci 69. i 70.

Najbitnije je ovdje istaknuti da strane pravne i fizičke osobe smiju obavljati gospodarski ribolov na slatkim vodama RH samo pod uvjetima utvrđenima međunarodnim ugovorom.

Strane pravne i fizičke osobe smiju obavljati djelatnost akvakulture na slatkim vodama RH ako su u RH registrirale podružnicu za akvakulturu i ako imaju povlasticu za akvakulturu.

Strani državljani ribiči smiju loviti ribe na temelju dozvole.

X. KAZNENE ODREDBE

Članci od 71. do 86.

Odredbama ovih članaka propisani su iznosi novčanih kazni, kao i kaznene mjere za prekršaje počinjene povredom odredbi ovoga zakona, odnosno utvrđena je kaznena politika primjerena počinjenim prekršajima.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članci od 86. do uključno 94.

Provedbene propise na temelju ovlaštenja iz ovoga zakona ministar mora donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Dok ministar ne donese narečene propise, primjenjivat će se sada važeći propisi.

Važeće gospodarske osnove kojima nije ili neće isteći rok vrijede do kraja roka na koji su potvrđene. Važeća rješenja i ugovori o dodjeli ribolovnih voda športsko-ribolovnim udrugama i njihovim savezima vrijede do donošenja rješenja i sklapanja ugovora u skladu s ovim zakonom.

Dok ministar ne donese propis kojim se utvrđuju obrazac, sadržaj i visina naknade za dozvolu, jedinstvena godišnja članska karta Saveza potvrđena od športsko-ribolovne udruge učlanjene u Savez vrijedi kao dozvola za ribolov samo na onim vodama koje je udruga dobila na gospodarenje.

Naveden je rok (godina dana nakon početka primjene ovoga zakona) u kojem pravne ili fizičke osobe koje obavljaju gospodarski ribolov ili djelatnost akvakulture moraju ishoditi povlastice za obavljanje tih djelatnosti.

Naveden je rok od godine dana u kojem osobe koje nemaju položen ribički ispit (za obavljanje rekreacijsko-športskog ribolova) odnosno ribarski ispit (za obavljanje gospodarskog ribolova), kao i ribočuvarski ispit, moraju položiti takav ispit.

Ovaj zakon stupit će na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Summary

THE FRESHWATER FISHERIES LAW (»Narodne novine«, br. 106/01)

J. Suić

The first chapter (Common regulations) contains basic definitions as well as the vocabular of the terms which were used in the text of the act, furthermore dividing of fishing waters, the work of the institutions registered for the freshwater fisheries and ecology of inland waters. Chapter II. deals with the conditions for commercial fisheries. In Chapter III., which is related to recreational-sports fisheries, the conditions for recreational-sports fisheries (fishing exams, fishing licences, fishing right, management acts, yearly plans fishguard service etc) were defined, as well as the public empowering dedicated to the HŠRS (The Croatian Sports Fisheries Association) The Chapter IV

contains conditions for the aquaculture. The protection of the fish is regulated in Chapter V. (selective fishing, restocking of fishing waters, no-fishing periods, minimal sizes of catch, fishing gear, compensation of damages). Chapter VI. contains regulations of usage of money funds collected on basis of fishing licences for recreational-sports fisheries, commercial fisheries and aquaculture. Chapter VII. is dealing with the system of data collecting in commercial fisheries, recreational-sports fisheries and aquaculture. Chapter VIII. regulates the administrative inspection (Ministry of Agriculture and Forestry) and field inspection (State inspectorate and authorised official persons of Ministry of Internal Affairs). Chapter IX. — Special regulations — deals with foreign persons in aquaculture and fishing. Chapter X. contains the amounts of financial punishments. Transitional and final regulations in Chapter XI deal with the terms in which the Minister of agriculture and forestry should bring all the sub-laws on basis of this law. Also the terms are defined regarding the management acts and all the documents (permissions) and exams

Key words: *law, fresh water fisheries, Croatia*

Josip Suić, prof. biol., Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Uprava ribarstva, Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, tel. 01/634-62-56, fax. 01/634-62-57, e-mail: josip.suic@mps.hr

*Primljeno 20. 10. 2002.
Prihvaćeno 6. 11. 2002.*